

Verslag jaarlijkse bijeenkomst Eeuwig Moes

12 december 2012, Impuls, Stippeneng Wageningen

Aanwezig: Francine van Rossem (Kruidenhuis de Vlo), Monique Wijn (de Godin, Eetbaar Landschap), Hedwig Schoots (Gradinka Kruidentuinen), Sierd Zijlstra (CGN), Lau Simonse (CGN), Alex Wieland (Landschapsbeheer Zeeland), Ton Vreeken (Vreekens' Zaden), Jozanneke Bijkerk (Cruijdt Hoeck), Theo Bastiaens en Henk Dorenberg. (Nonke Buusjke), Jan Velema, Obe Bootsma (De Oerakker), Johannes Spyksma (Werkverband Friese Rassen), Chris Kik (CGN), Taco IJ(zerman (Ommuurde Tuin), Ciska van de Genugten (Kasteel Doorwerth), Kees Huijbregts (Eemlook), Willy Gooiker (IJsseldal granen), Henk van Berkel en Maaike Röder (Bijenakker), Henk Boers (Muiderslot), Cees van Dam (HT Aalsmeer), Ravi van Marissing (Wekerom)

Verslag: Loek Hilgers

1. Welkom

Obe Bootsma heet alle aanwezigen welkom. Hij geeft aan dat we op deze jaarlijkse bijeenkomst zowel willen stilstaan als vooruitkijken. Hij verwijst naar de toegezonden opzet voor een nieuw actieplan. Het netwerk heeft zich in eerste instantie ten doel gesteld om belangrijke soorten (uit de collectie van Ruurd Walrecht) te vermeerderen. Het oorspronkelijke idee was de vermeerdering van soorten uit de collectie neer te leggen bij de leden. De respons daarop, met name in de vorm van logboekgegevens bleef overigens laag (zie ook interne EM website). Binnen de kring van de bestuursleden van het netwerk is daarom de gedachte ontstaan dat het nodig is om meer vraaggericht te gaan werken.

Er zijn inmiddels 76 personen of initiatieven aangesloten bij Netwerk Eeuwig Moes.

Obe wijst op de wens, zo niet de noodzaak om te verbreden; daartoe zijn al contacten gelegd met o.a. de pomologische verenigingen, waar deze wens/noodzaak ook gevoeld wordt. De overtuiging groeit, dat er meer bereikt kan worden wanneer er één platform is waarop het geluid van het totale levende culturele erfgoed, dus zelfs inclusief de SZH (Stichting Zeldzame Huisdierrassen) gehoord wordt.

Het welkomstwoord wordt besloten met het aanstippen van de acties die in het afgelopen jaar namens het netwerk zijn ondernomen, met name deelname aan de Dag van het Genetisch erfgoed op kasteel Groeneveld in Barneveld. Interessant is de verbinding die op die dag gelegd kon worden tussen het topsegment in de plantenveredeling en de basis die zich bezig houdt met het behoud van levend cultureel erfgoed. In het kader van MVO zijn enkele interessante contacten gelegd.

1. Aanzet Uitvoeringsplan (er zij verwezen naar het exemplaar, dat ieder ontvangen heeft)
 - a. In situ behoud staat centraal
 - b. Publieksfunctie – de nota “Bronnen van ons Bestaan” verwijst de publieksfunctie naar de NGO's, dus naar ons
 - c. Kennis, c.q. kennis delen
 - d. Educatie en onderwijs
 - e. Contacten onderling
 - f. Onderzoek; logboekgegevens
 - g. Organisatie

Deze punten worden in zijn algemeenheid onderschreven. Willy Gooiker voegt er het aspect “vermarketing” aan toe. Johannes Spijksma vraagt zich daarentegen af “vermarketing” wel een taak is voor het netwerk als zodanig; hij ziet dat veel meer als ieders eigen verantwoordelijkheid

Taco IJzerman ziet als belangrijkste gedachte achter het netwerk de motivatie de slinkende diversiteit aan oude cultuurgewassen in stand te houden: wat is daar voor nodig? In zijn ogen is dat op de eerste plaats de publieksfunctie en daarvoor is geld nodig en een organisatiestructuur . Maar laten we verder vooral ook bezig blijven met zaadjes!

Theo Bastiaens zou ook het aspect “kwaliteit” willen toevoegen.

In welke mate worden die verschillende functies en aspecten door ons als netwerk misschien al ingevuld?

Jan Velema vindt het belangrijk om in kaart te brengen wat we al in huis hebben. Taco IJzerman beaamt dit en geeft het voorbeeld van een initiatief van de Ommuurde Tuin samen met de Stichting Gelders Landschap: het presenteren van een top vijf van Gelderse producten. Het is belangrijk dat we de kennis en inzichten, verzameld in het netwerk ook weten uit te dragen. In dat kader lijkt hem de Oranje Lijst een prachtig vertrekpunt voor verdere actie.

De vraag wordt gesteld waarom er juist nu een nieuw actieplan wordt gepresenteerd. Obe Bootsma geeft aan dat hierin wordt geprobeerd in te spelen op veranderende omstandigheden en tegelijkertijd de mogelijkheden voor professionalisering worden onderzocht

Ciska van der Genugten stelt de vraag wat we nu precies willen met het netwerk; zijn we alleen voor ons zelf bezig, of willen we juist naar buiten? Zo ja, waar presenteert Eeuwig Moes zich dan?

Taco IJzerman vraagt aandacht voor de Oranje Lijst: er is veel overlap, we moeten die lijst zowel uitbreiden als inkrimpen door de overlap eruit te halen.

Johannes Spyksma geeft aan dat veel onderwerpen uit het eerste actieplan inderdaad nog wachten op uitvoering; veel van de punten daaruit moeten nog beter zichtbaar en operationeel gemaakt worden.

Jan Velema doet de suggestie om rond om zulke punten kleinere werkgroepen te formeren – wie betaalt het uit te voeren werk? Als je gemeenschappelijk belang hebt, dan moet je eigenlijk een betaalde kracht hebben

Willy Gooiker vraagt aandacht voor nog een heel ander aspect: iemand kan een behoorlijke inspanning leveren om een bepaald (graan-)gewas in voldoende hoeveelheden op te kweken, maar kan dan geconfronteerd worden met z.g. “free rider”- gedrag; is het zinvol om daaromtrent gedragsregels op te stellen?

Francine van Rossem biedt aan na te willen denken over het opstellen van een format dat gebruikt kan worden bij de inventarisatie van de acties en activiteiten die binnen het netwerk als worden ondernomen. Taco IJzerman en Ton Vreeken willen zich hier bij aansluiten: en daarmee is eerste werkgroepje geboren. Deze “Werkgroep Inventarisatie” geeft aan eind januari met een eerste suggestie te willen komen.

Monique Wijn breekt een lans voor gebruik van nieuwe media om de contacten in het netwerk verder uit te bouwen. Dat kan via email-uitwisseling, maar ook het opzetten van een on line-community, google-groep o.i.d., goed werken.

Naar de mening van Taco IJzerman zijn dit allemaal waardevolle gedachten, maar hij benadrukt dat ook het werk aan de collectie een volgende stap moet krijgen; op korte termijn zou bijvoorbeeld duidelijk moeten worden wat urgent is met het oog op vermeerdering en behoud, en eventuele overlap zit. Chris Kik sluit zich hierbij aan en wijst daarbij op zijn eerdere notitie over de collectie (biocultureel erfgoed). Monique Wijn geeft een iets andere benadering aan met een verwijzing naar het voorbeeld van stammen van bepaalde kaasbacteriën die in sommige streken (niet in Nederland) zelf boerderij-specifiek blijken te zijn. – hoe ver moet je gaan met schiften en standaardiseren? Chris stelt daar tegenover dat met name in ons land land- en tuinbouw al vroeg zijn gecommmercialiseerd, waardoor er ook al heel vroeg heel veel specifieke streek- en boerderij-eigen diversiteit al verdwenen is. Hij verwijst naar publicaties van Anton Zeven op dit vlak. Taco pleit voor versmallen en het uitziften van doublures in de collectie. In dit kader stelt Monique Wijn de vraag of we ook een gezamenlijke visie op de toekomst (moeten) hebben. Zelf geeft zij aan behoefte te hebben aan een levende databank.

Ton Vreeken vraagt wat de rol is van NAK-tuinbouw.

Met het oog op de tijd wordt daarna de discussie beëindigd.

De bijeenkomst werd besloten met twee interessante presentaties.

Voordracht Ton Vreeken van Vreeken's Zaden (n.b.: geen volledig verslag)

Ton geeft een korte schets van de ontwikkeling van het bedrijf, gesticht door overgrootvader Anthony van Namen (Zaadhandel van Namen; omstreeks 1860). In 1926 werd het voortgezet door Ton's grootvader onder de naam: Vreeken's Zaden. Toen Ton overwoog het bedrijf over te nemen was er in de sector veel veranderd. Hij besloot zich te richten op de nichemarkt van bijzondere, vaak zeldzame en bijzondere gewassen. Er is overigens nog steeds sprake van eigen zaadteelt: de vermeerdering van ongeveer 150 rassen vindt plaats op een bedrijf op Tholen. Het verhaal werd ruim geïllustreerd met voorbeelden van zoektochten naar bijzondere gewassen en een beschouwing over het Europese beleid met betrekking tot kwekersrecht, instandhoudingsrassen en hobbyrassen. Ton vindt het geen goede zaak wanneer zaadgoed iemands juridisch bezit wordt.

Voordracht Monique Wijn.

Monique heeft, na de studies biologie en biologisch-dynamische landbouw en een coördinatorschap bij de Alternatieve Konsumenten Bond Goede Waar en Co, in 2002 "De Godin, Eetbaar Landschap" opgericht, een kruidentuin, gebaseerd op de kwaliteit en voedingswaarde van eetbare wilde planten en oude cultuurvormen. De kern van haar bijdrage is als volgt samen te vatten: wilde planten hebben vaak een grotere voedingswaarde dan gecultiveerde planten -- oude landrassen kunnen dan weer positief afsteken bij moderne hybriden die vaak voor een beperkt aantal eigenschappen zijn "gemaakt". Een voorbeeld levert het fenomeen glutenallergie/-intolerantie dat samenhangt met een hoog glutengehalte in het sponsachtige moderne brood. Moderne tarwehybriden met een hoog glutengehalte spelen daarbij een rol. De overgang van een nomadische naar een sedentaire levenswijze ging gepaard met een keuze voor levensmiddelen met een hoog calorisch-gehalte en goede bewaareigenschappen, zoals granen en bonen. Dat deze nog steeds zijn oververtegenwoordigd in ons voedingspatroon leidt tot de noodzaak om ons opnieuw te verdiepen in de bijzondere

voedingseigenschappen van met name wilde planten. De Godin Eetbaar Landschap verzorgt lezingen en cursussen op dit – en ander – gebied.

Na het ochtend programma werd de lunch gebruikt in het Restaurant van de Toekomst.

Het middag programma bestond uit een presentaties van verschillende bij het netwerk aangesloten initiatieven aangaande het werk dat zij verrichten. Om ca. 16.00 keerde een ieder weer huiswaarts.
